

OBSAH

1	ÚVOD	5
2	PROGRAMY PRO SIMULACI ANALOGOVÝCH OBVODŮ	7
3	SYMBOLICKÉ, SEMISYMBOLICKÉ A NUMERICKÉ VÝSLEDKY ANALÝZY LINEÁRNÍCH OBVODŮ	8
4	SYMBOLICKÉ, SEMISYMBOLICKÉ A NUMERICKÉ ALGORITMY ANALÝZY LINEÁRNÍCH OBVODŮ	12
5	STRUKTURA SIMULAČNÍHO PROGRAMU, ZALOŽENÉHO NA SYMBOLICKÝCH ALGORITMECH (SNAP)	14
6	ZÁKLADY PRÁCE S PROGRAMY PRO (NEJEN SYMBOLICKOU) ANALÝZU OBVODŮ	17
6.1	ÚVOD	17
6.2	PRVNÍ PRAKTICKÉ KROKY K POČÍTAČOVÉ SIMULACI V PROGRAMU SNAP	18
6.2.1	LEKCE 1 - Rychlé seznámení se základními možnostmi programu; soubor DEMRC.CIR	18
6.2.2	LEKCE 2 - Rezonanční obvod RLC jako pásmová propust, soubor DEMRLC1.CIR.....	24
6.2.3	LEKCE 3 - Operační zesilovač zapojený jako sledovač napětí – jednopólový model; soubor DEMOPA1.CIR.....	29
6.3	TVORBA VLASTNÍHO ZADÁNÍ	33
6.3.1	Můj první obvod v SNAPu	33
	Co je nutné vědět před zahájením práce s editorem (aneb nejčastěji se vyskytující chyby začátečníka).....	33
	Zahájení práce s editorem	34
	Postup při kreslení vodiče z bodu A do bodu B:	35
	Parametry součástek	36
	Ukládání zadání do vstupního souboru	36
	Číslování uzlů, netlist a analýza	37
	Zadávání číselných hodnot parametrů součástek – zpřístupnění dalších možností analýzy	38
	Některé další možnosti bližší specifikace parametrů součástek	39
6.3.2	Obvod se součástkami, které jsou popsány několika parametry.....	40
6.3.3	Obvod s několika součástkami stejného typu.....	43
6.3.4	Vazby mezi parametry různých součástek	45
6.4	PRINCIP TVORBY MODELŮ PRVKŮ SNAPU NA ZÁKLADĚ MODIFIKOVANÉ METODY UZLOVÝCH NAPĚTÍ	45
6.5	SHRNUTÍ KAPITOLY 6	47
7	STRUKTURA SIMULAČNÍHO PROGRAMU, ZALOŽENÉHO NA NUMERICKÝCH ALGORITMECH (MICROCAP)	49
8	ZÁKLADY PRÁCE S PROGRAMY PRO NUMERICKOU ANALÝZU OBVODŮ	53
8.1	ÚVOD	53
8.2	PRVNÍ PRAKTICKÉ KROKY V PROGRAMU MICROCAP 7	53
8.2.1	LEKCE 1 - Toulky schématickým editorem	53
8.2.2	LEKCE 2 - Analýza "Transient"	57
8.2.3	LEKCE 3 - Analýza "DC".....	61
8.2.4	LEKCE 4 - Analýza "AC".....	64
8.3	TVORBA VLASTNÍHO ZADÁNÍ	69
8.3.1	Můj první obvod v MicroCapu	69
	Co je nutné vědět před zahájením práce s editorem	71
	Zahájení práce s editorem	71
	Zásady pro používání příkazu .MODEL	74
	Kreslení vodičů a práce s „GRID“ textem	77
	Problém nevodivých spojení.....	80
	Kontrolní analýza obvodu SALLN.CIR	81
8.3.2	Práce s modely SPICE	82
	Využívání podobvodů SPICE	82
	Konverze do vstupního souboru SPICE	85
	Načtení vstupního souboru SPICE a následná simulace	89

8.3.3	Začleňování modelů prvků do vstupních souborů.....	90
8.3.4	Práce s příkazem .DEFINE a s „Formula Textem“	92
8.4	SHRNUTÍ KAPITOLY 8	99
9	ANALÝZA POMOCÍ NUMERICKÉHO SIMULÁTORU.....	100
9.1	TYPY ANALÝZ, ANALYZAČNÍ MÓDY A REŽIMY	100
9.2	CO JE DOBRÉ VĚDĚT PŘED ZAHÁJENÍM VLASTNÍ ANALÝZY	101
9.2.1	Zápis napětí a proudů.....	101
9.2.2	Význam symbolů V a I v různých typech analýz.....	103
9.2.3	Zápis odvozených veličin pomocí vzorců.....	103
9.2.4	Co mají všechny základní analýzy společné.....	104
9.3	ANALÝZA „TRANSIENT“ NEBOLI ČASOVÁ ANALÝZA.....	109
9.3.1	Cíle analýzy.....	109
9.3.2	„Inteligentní osciloskop“.....	109
9.3.3	Stavové proměnné a počáteční podmínky pro časovou analýzu	112
9.3.4	Jak postupuje simulátor při časové analýze.....	112
9.3.5	Menu „Transient Analysis Limits“	114
9.3.6	Typická nastavení časové analýzy při řešení různých typů obvodů.....	115
9.3.7	Konkrétní příklady časové analýzy.....	116
9.3.8	Využívání příkazů .IC a .NODESET	123
9.3.9	Fourierova analýza.....	126
9.4	ANALÝZA „AC“ NEBOLI KMITOČTOVÁ ANALÝZA	138
9.4.1	Cíle analýzy.....	138
9.4.2	„Inteligentní obvodový analyzátor“.....	138
9.4.3	Jak postupuje simulátor při kmitočtové analýze.....	139
9.4.4	Atributy součástek při kmitočtové analýze.....	140
9.4.5	Menu "Frequency Analysis Limits".....	141
9.4.6	Zásady pro práci s proměnnými u analýzy „AC“	142
9.4.7	Konkrétní příklady kmitočtové analýzy.....	143
9.4.8	Šumová analýza.....	145
9.4.9	Inverzní Fourierova transformace.....	152
9.5	ANALÝZA „DC“ NEBOLI STEJNOSMĚRNÁ ANALÝZA	158
9.5.1	Cíle analýzy.....	158
9.5.2	„Inteligentní charakterograf“.....	158
9.5.3	Jak postupuje simulátor při stejnosměrné analýze	159
9.5.4	Atributy součástek při stejnosměrné analýze.....	160
9.5.5	Menu "DC Analysis Limits".....	160
9.5.6	Příklady stejnosměrné analýzy.....	161
9.6	ROZŠÍŘUJÍCÍ TYPY ANALÝZ	167
9.6.1	Dynamická stejnosměrná analýza („Dynamic DC“).....	167
9.6.2	Přenosová funkce („Transfer Function“).....	168
9.6.3	Citlivostní analýza („Sensitivity“).....	171
9.7	ANALYZAČNÍ REŽIMY.....	175
9.7.1	Krokování („Stepping“).....	175
9.7.2	Teplotní analýza.....	178
9.7.3	Výhodnocovací analýza („Performance Analysis“).....	181
9.7.4	Statistická analýza („Monte Carlo“).....	192
9.7.5	Optimalizace („Optimization“).....	204
9.7.6	Veřejné a privátní knihovny modelů a jejich úloha v analyzačních režimech.....	210
9.7.7	Další speciální funkce simulátoru.....	213
9.7.7.1	Možnosti detailního sledování proměnných a trasování během analýzy	213
9.7.7.2	Další užitečné funkce.....	216
9.8	PROBLÉMY PŘI POČÍTAČOVÉ SIMULACI A JAK SE S NIMI VYPOŘÁDAT	218
9.8.1	Vybrané problémy při simulaci a jejich příčiny.....	218
9.8.2	Problémy s konvergencí vnitřních algoritmů a cesty k jejich řešení.....	221
9.8.2.1	„Global Settings“ (globální nastavení simulátoru).....	221
9.8.2.2	Možné přístupy k řešení problémů s konvergencí.....	223
9.8.2.3	Příklad analýzy tranzistorového bistabilního klopného obvodu	225
9.8.2.4	Příklad analýzy obvodu s nesnadno zjistitelným pracovním bodem.....	227
10	MÍSTO ZÁVĚRU.....	231

11	PŘÍLOHY	232
11.1	VYJADŘOVÁNÍ ČÍSEL V PROGRAMECH SNAP A MICROCAP.....	232
11.2	VYBRANÉ PRVKY PROGRAMU MICROCAP.....	233
11.2.1	<i>Napájecí a signálové zdroje, zdroje pro transformaci signálů</i>	233
11.2.1.1	Generátory signálů.....	233
11.2.1.2	Obvody pro transformaci signálů.....	237
11.2.1.3	Význam atributů zdrojů v různých typech analýz.....	241
11.2.2	<i>Pasivní prvky typu R, C a L, obvody s magnetickými vazbami a transformátory</i>	242
11.2.2.1	Rezistory.....	242
11.2.2.2	Kapacity.....	243
11.2.2.3	Induktory.....	244
11.2.2.4	Transformátory.....	247
11.2.3	<i>Polovodičové a aktivní prvky</i>	248
11.2.3.1	Diody.....	248
11.2.3.2	Tranzistory.....	251
11.2.3.3	Operační zesilovače.....	254
11.2.4	<i>Jiné prvky</i>	257
11.3	NĚKTERÉ KONSTANTY, PROMĚNNÉ A FUNKCE PROGRAMU MICROCAP.....	258
11.3.1	<i>Některé konstanty a systémové proměnné MicroCapu</i>	258
11.3.2	<i>Některé funkce MicroCapu</i>	258
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	261

od ostatních kapitol (převaha grafické informace nad textovou, vypočítání číselných obvodků atd.). Nechybí zde ani náznaky na simulativní experimentování v SNAPu. Můžete inženýrsky pokračovat v řešení sady 123 elektronických příkladů, které si můžete nabírat na vaší počítač z www.vabo.cz/stranky/biopic. Pokryvadl širokou škálu problémů s jasnou seřadbou do kategorií „Základy elektrotechniky“, „Zesilovače“, „Oscilátory“, „Systémové prvky“, „Filtry“, „Vysokofrekvenční obvody“. Tuto čtenář číst však doporučuji i zkušeným uživatelům komerčních simulatorů. SNAP totiž poskytuje – na rozdíl od simulatorů rodiny SPICE – výsledky v tzv. symbolické formě, což vám umožňuje získávat některá řešení, která prostě komerční simulátory neumí.

Navazující kapitoly o „numerických“ simulačních programech je sice možno studovat nezávisle na předchozích částech, zvláště když je ovšem nejprve proli prolechnouti „základy“. Uvedený „skok“ je možná doplnit snad jen zkušenostmi uživatele některého z komerčních simulatorů. Naučíte se „pohybovat“ v profesionálním schématickém editoru, seznámíte se základními pojmy a procedurami, jak pracovat s modely součástek, s knihovnami, jak správně používat příkazy typu MODEL a DEFINE atd. Naučíte se pracovat s nejrůznějšími typy analýz, v různých analyzáckých módech a režimech. V závislosti na vašich potřebách můžete zvládnout tuto problematiku do hloubky, která vám bude vyhovovat, neboť kromě základních typů analýz, které mají v podstatě stejný charakter v různých simulačních programech, jsou zde popisovány do podrobnosti i další užitečné praktiky (například různé „interaktivní“ analýzy, citlivostní analýza, ztlumace apod.) Budete mít možnost na konkrétních příkladech pochopit postupy, které jsou sice v „rubrikách“ různých simulačních programů, avšak pro jejich běžné uživatele, kteří nemají čas studovat rozsáhlé manuály, jsou většinou „obesifeny tajemstvím“. Řeč je o spektrální analýze časových průběhů, o zásadách používání algoritmu dopředné a zpětné rychlé Fouriery transformace v simulačních programech, o nastavení počátečních podmínek v různých typech analýz, o povolování či zakazování výpočtu stejnosměrného pracovního bodu, o správném používání příkazů IC a NODESET, o šumové analýze, o zobecněné stejnosměrné analýze, jak se vyznat v „simulačních teplotách“, v různých metodách krokování parametrů, jak prakticky používat metodu Monte Carlo, jak správně pracovat v optimalizačním režimu, jak konkrétně překonávat různé problémy při počítačové simulaci včetně problémů s konvergencí vnitřních